

PARDUBICKÝ KRAJ

DIVADELNÍ REŽISÉRKA **KASHA JANDÁČKOVÁ** PRO DENÍK ŘÍKÁ:

Maryša je týraná a nikdo jí nepomůže. Všichni před tím raději zavírají oči

Rozhovor

LUKÁŠ DUBSKÝHO

povinnou četbu. Když jsem si ji po letech znovu přečetla, zjistila jsem, že je skvělá a že jí chci dělat. Práce na tom nebyla jednoduchá, ale věřím, že jsem přišla i s něčím novým.

Z vaší dosavadní práce bych tipoval, že inklinujete spíše k současné dramatičce. Čím vás oslovil text starý bezmála 130 let?

Nepřeváděla jsem text do současnosti, ale zdůrazňuji témata, která jsou aktuální i dnes. Patří mezi ně lidská svoboda, manipulace, zneužívání víry ve výchově, násilí na ženách a jeho tolerance, alkoholismus, touha po pomstě... V naší současné kultuře už by sňatek z donucení nebyl tak jednoduchý, člověk by se vzbouřil. Ale rozhodla jsem se v Maryše tuto dramatickou situaci čtít a nechat se vést původním příběhem.

Zmínila jste násilí na ženách. To je téma, které je dnes velmi diskutované, myslím, že výrazně víc než třeba před deseti lety. Je i proto Maryša stále aktuální?

Myslím si, že ano. V naší inscenaci je tohle téma výrazné, psychické i fyzické násilí je hlavním důvodem, proč se Maryša, tou dobou už Vávrová, rozhodne svou situaci radikálně a jednou pro vždy vyřešit. Naše inscenace není černobílá a tedy ani Vávra není tyran bez příčiny. S Ma-

ryšou se trápi navzájem. Ale jeden z nich má navrch co do fyzické síly a to, že jí používá, je neomluvitelné. Na tohle je nutné neustále poukazovat. Samozřejmě nalézt východisko z takového vztahu způsobem, který použila Maryša, je také hrozné. Je to prostě tragický příběh. Člověk by si řekl, že by snad bylo nejlepší se rozejít. Jenže tam by drama mohlo skončit happy endem, a to nejspíš autoři nechtěli. Podstatné podle mě je, že Maryše nikdo hrozně dlouho nepomáhá. Ona je týraná a všichni před tím zavírají oči. Ukazuje to, že manipulací a násilím mohou zůstávat skrytí a ve společnosti působit jako dobří lidé. Když se to pak provalí, mnozí prohlásí: do toho bych to neřekla a nevmýšlí si ta žena náhodou. A pak následuje: nemohla to tak trochu být její vina?

Mnozí divadelní kritici a teoretici považují Maryšu za vůbec nejlépe napsanou českou hru. Máte z ní podobný dojem?

Souhlasím, mám českou klasiku hodně načtenou. Prováží mě už dlouho, proto jsem uvažovala o Našich furiantech, ale mám ráda třeba i Paličovu dceru nebo Gazdinu robu. Když jsem začala číst Maryšu, tak mě okamžitě začaly napadat obrazy a jevištní řešení. To je pro režiséra dobré znamení. Čím vícrát jsem to četla, tím víc jsem si všimla nitky, které spojují jednotlivé postavy a témata. Je to opravdu dobře vystavěný text.

Bratři Mrštíkovi napsali hru v nářečí. Jak jste si s tím poradila?

Zrušila jsem ho. (smích) Hrozné mi tam překáželo, uvažovala jsem proto, jestli si můžu dovolit se nářečí zbavit. Ale v některých momentech jsem ho přece jen ponechala. Ve hře se dost často pije alkohol a v ten okamžik se v postavách probouzí přirozenost a v opilosti se vracejí k původnímu nářečí. Někdy je to vtipné, jindy hrozné, každopádně je to významné. Myslím, že srozumitelnost inscenace, a nejen té jazykové, prospělo celkové zjednodušení. Také je to díky tomu více současné a neodpuzeje to mladé diváky.

Hra je také plná folklórních prvků, kterých se režiséři často zbavují. Vy jste je využíla?

Já je využívám hojně. V první řadě musím zmínit úžasnou scénu Jána Tereby doplněnou světelným designem Martina Špetlíka. Tanečník Martin Talaga využil folklór v pohybovém kódu a choreografii. Matouš Hejl v hudbě, kterou složil přímo pro naši inscenaci a na jevišti ji živě hrají skvělí muzikanti pod vedením Radka Škeříka. Zajímavé jsou také kostýmy Petry Vlachynské, které vycházejí z folklórního střihu. Jsou hodně radikální a výrazné, navozují dojem bezčasovosti, temnoty i nadsázky.

Už při letmém pohledu na obsazení člověka zaujme, že jste titulní roli rozdělila mezi dvě herečky - konkrétně Elišku Jechovou a Martinu Sikorovou. Z jakého důvodu?

Byl to pocit. Vnímám v té hře rozpolcení duše hlavní hrdinky. Obě představitelky Maryši se nejvýrazněji sejdou ve scéně svatby, což je pro mě okamžik, kdy se její duše oddělí od těla, kdy mladou temperamentní dívku sváží a dají jí Vávrovi, který ji zavže, obrazně řečeno, do klece. Tady mám pocit, že se z Maryši stává někdo jiný, obsazením dvou hereček jsem to chtěla podpořit. Přítomny jsou ale od začátku obě, jedna jako temná vize, druhá jako připomínka toho, co bývalo.

Zaujalo mě také obsazení Josefa Lásky do role Vávry, kterou obvykle hrají o generaci starší herci. Také v tomto případě jste vsadila na svůj pocit?

Ano, ale také na zkušenost s Pepou, se kterým jsem vystudovala herečtí na Pražské konzervatoři a v Pardubicích jsme společně pracovali na Podivném případu se psem, kde hrál hlavní roli. Vávru často hrají starší muži

kolem šedesáti let, ale v textu je přítomné napsáno, že to má být čtyřicátník, v našem případě tedy stačilo jen trochu postarší třicátník. Hodně lidí mi tohle obsazení vymlouvalo, říkali: Pepa ten přece nemůže být takhle zlý. Ale já jsem věděla, že to dokáže, že je jeho herečkový rejstřík hluboký. Byla to výzva a už teď jsem si jistá (rozhovor vznikl ve středu před premiérou, pozn. red.), že to bylo dobré rozhodnutí, stejně jako veškeré obsazení této inscenace.

Doted jste režiovala jen inscenace v komorních prostorách. Jak náročný byl přechod na velké jeviště?

Byla to značná změna, navíc tato inscenace má i početné obsazení. Když nebyla volná budova Městského divadla, tak jsme občas zkoušeli na Malé scéně a po přechodu na velké jeviště jsem zjistila, že něco vůbec nefunguje. Na komorní scéně je mnohem snazší se jako divák zaměřit na konkrétní věci na jevišti, proplout fokusem domnit situace. Na velkém jevišti a obzvláště z větší vzdálenosti najednou celistvý pohled na celý prostor a dění v něm. Ale nemyslím si, že by bylo nějak zásadně těžší připravovat inscenaci pro velkou scénu, jen je nutné ji jinak komponovat.

Na podzim budete poprvé režiovat v Národním divadle. Přípravujete světovou premiéru hry Ivana Vyrpajeva Cherry Man ve Stavovském divadle. To se bude zkušenost z Pardubic hodit, že?

Určitě, načasování je skvělé. Jsem ráda, že jsem první zkušenosti s velkou scénou nemusela sbírat až při zkoušení v Národním. Nebude to takový skok, i když jeviště Stavovského divadla je ještě mnohem větší. Každopádně to je další výzva. Těším se na to, stejně tak na další spolupráci s Východočeským divadlem.

V dramaturgickém plánu této sezony vaše jméno původně figurovalo u jiného titulu. Proč došlo ke změně? Uplně původně jsem měla režiovat Naše furianty od Ladislava Stroupežnického. Jenže tahle hra má obrovské obsazení a vzhledem k tomu, že by se zkoušela zároveň s jinou inscenací, bylo by to provozně nezvladatelné. S dramaturgyní Annou Zindulkovou Hlaváčkovou jsme zabruzdaly do modernější doby a začaly jsme pátrat i v beletrii. Byl mi doporučen román Myši Natálie Mooshabrové od Ladislava Fukse. Chtěla jsem dělat vlastní adaptaci, ale po nějaké době se nám ozvali z agentury, že jsou zadána práva filmařům v zahraničí a součástí smlouvy je zákaz jakéhokoliv použití tohoto textu. Musely jsme tedy hledat dál, vrátila jsem se proto ke klasice a přečetla si Maryšu. Vnímala jsem to jako hodně nadsužený titul, který už byl zpracován na milion způsobů. Měla jsem Maryšu z dětství zařizovanou jako nudnou